SL(6)647 – Gorchymyn Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol (Cymru) 2025

Cefndir a Diben

Mae'r Gorchymyn Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol (Cymru) ("y Gorchymyn") yn gwneud darpariaeth ar gyfer penderfynu tâl ac amodau cyflogaeth athrawon ysgol yng Nghymru, a hynny drwy gyfeirio at y darpariaethau a nodir yn adran 2 o'r Ddogfen Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol (Cymru) 2025 a chanllawiau ar gyflog ac amodau athrawon ysgol ("y Ddogfen"). Mae'r Ddogfen ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru.

Ar ôl ystyried yr argymhelliad yn chweched adroddiad IWPRB, bydd codiad o 4% yn cael ei gymhwyso ar gyfer pob lwfans a phwynt graddfa.

Mae'r Gorchymyn hwn yn cyflwyno ystodau cyflog a lwfansau newydd yn y fframwaith cyflog cenedlaethol ar gyfer athrawon ysgol mewn ysgolion a gynhelir yng Nghymru yn unig. Mae gan ysgolion nas cynhelir yng Nghymru ryddid a hyblygrwydd i fabwysiadu ystodau cyflog a lwfansau ar gyfer eu hathrawon sy'n adlewyrchu eu hamgylchiadau lleol orau.

Bydd y Gorchymyn yn dod i rym ar 7 Hydref 2025. Fodd bynnag, bydd y darpariaethau ar gyflog ac amodau athrawon o dan adran 2 o'r Ddogfen yn dod i rym yn ôl-weithredol o 1 Medi 2025 (caniateir yr effaith ôl-weithredol hon o dan Ddeddf Addysg 2002).

Mae'r Gorchymyn yn dirymu Gorchymyn Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol (Cymru) 2024.[O.S. 2024/1119 (Cy. 186)]

Y weithdrefn

Negyddol

Gwnaed y Gorchymyn gan Weinidogion Cymru cyn iddo gael ei osod gerbron y Senedd. Gall y Senedd ddirymu'r Gorchymyn o fewn 40 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddyddiau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) mewn cyfnod o doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y'i gosodwyd gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Ni nodir unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodir y pwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arno o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Mae Asesiad Effaith Rheoleiddiol ("Asesiad Effaith") Llywodraeth Cymru yn nodi'r gwahanol opsiynau a ganfu wrth ystyried tâl ac amodau cyflogaeth athrawon ysgol yng Nghymru. Mae'r opsiynau'n cynnwys gweithredu newidiadau fel yr argymhellir gan Gorff Adolygu Cyflogau Annibynnol Cymru ("IWPRB"), gan gynnwys dyfarniad cyflog o 4.8% (Opsiwn 2), a gweithredu dyfarniad cyflog o 4% (Opsiwn 3).

Mae Llywodraeth Cymru yn amlinellu'r costau sy'n gysylltiedig ag Opsiwn 2 yn yr Asesiad Effaith:

> *Mae cynnydd o 4.8% ar draws pob lwfans a phwynt graddfa athrawon yn cyfateb i gynnydd amcangyfrifedig i'r bil cyflogau cyffredinol o £52.818m ar gyfer y flwyddyn ariannol 2025-26 (mis Medi 2025 hyd fis Mawrth 2026) a £90.546m ar gyfer y flwyddyn academaidd lawn o'r flwyddyn ariannol 2026-27.*
>
> *Mae arian i dalu cyflogau athrawon yn rhan o'r arian craidd a ddarperir gan awdurdodau lleol fel y'i cefnogir gan y Setliad Llywodraeth Leol. Fodd bynnag, pan fo'r dyfarniad cyflog yn uwch nag a ragwelwyd mewn cytundebau cyllidebu, mae Llywodraeth Cymru yn flaenorol wedi darparu cyllid grant ychwanegol yn ystod y flwyddyn i dalu costau setliadau cyflog uwch.*
>
> *Fodd bynnag, ar ôl ystyried y cyd-destun ariannol yn ofalus, nid yw'n fforddiadwy o fewn cyllidebau Llywodraeth Cymru i ddarparu cyllid llawn ar gyfer y cyllid grant ychwanegol yn ystod y flwyddyn. Yn y cyd-destun hwn, pe bai Llywodraeth Cymru yn cytuno ar 4.8%, byddai elfen o hyn heb ei hariannu ac yn creu pwysau ychwanegol ar gyllidebau awdurdodau lleol ac ysgolion. Gallai hyn arwain at ddiswyddiadau, sydd eisoes yn bryder i undebau addysgu ac ysgolion.*

Mae Llywodraeth Cymru yn amlinellu'r costau sy'n gysylltiedig ag Opsiwn 3 yn yr Asesiad Effaith hefyd:

> *Mae cynnydd o 4% ar draws pob lwfans a phwynt graddfa athrawon yn cyfateb i gynnydd amcangyfrifedig o £10.4m i'r bil cyflog cyffredinol ar gyfer 7 mis o 2025-26 ac £17.8m ar gyfer y flwyddyn academaidd lawn (effaith blwyddyn ariannol 2026-27).*
>
> *Fodd bynnag, er mwyn lliniaru effaith y costau hyn ar gyllidebau ysgolion ac awdurdodau lleol, sydd eisoes wedi'u pennu ar gyfer 2025-26, bydd Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid grant ychwanegol yn ystod y flwyddyn drwy'r Grant Addysg Awdurdodau Lleol, i gefnogi awdurdodau lleol ac ysgolion â'r codiad cyflog.*

Mae Llywodraeth Cymru yn datgan bod Opsiwn 3 wedi'i ddewis o ystyried y manteision a'r costau a amlinellir yn yr Asesiad Effaith.

Nodwn sylwadau Llywodraeth Cymru yn yr Asesiad Effaith mewn perthynas ag ymgynghori â rhanddeiliaid:

Ar y cyfan, nid oedd yr ymateb i'r ymgynghoriad yn gefnogol yn gyffredinol i'r dyfarniad o 4% oherwydd ei fod yn is nag argymhelliad IWPRB. Fodd bynnag, pwysleisiodd pob ymgynghorai fod angen i'r dyfarniad gael ei ariannu'n llawn.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Nid oes angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 29 Medi 2025 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwynt adrodd uchod.